

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Competența face diferența! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European
Axa prioritară 2: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Titlul proiectului: Promovarea principiilor de etică, transparență și integritate la nivelul UAT Orsova
COD SIPOCA/SMIS 1109/152182

PROCEDURĂ DE COOPERARE CU SOCIETATEA CIVILĂ

Lect.univ.dr. Silviu- Valentin CÂRSTINA

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

PROCEDURĂ DE COOPERARE CU SOCIETATEA CIVILĂ

Lect.univ.dr. Silviu CARSTINA¹

I. Scurte detalii despre proiect

Prezenta procedură a fost elaborată în cadrul proiectului cu titlul « Promovarea principiilor de etica, transparenta și integritate la nivelul UAT Orsova », COD SIPOCA/SMIS 1109/152182.

Acest proiect este cofinanțat din Fondul Social European prin Programului Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, având ca beneficiar Primăria municipiului Orșova, iar ca partener Asociația pentru Implementarea și Dezvoltarea Culturii Antreprenoriale.

Axa prioritară este “*Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente*”, iar operațiunea se intitulează “*Creșterea transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice*”.

Beneficiarul și partenerul său au stabilit ca obiectiv general al proiectului aplicarea unitară a normelor, mecanismelor și procedurilor în materie de etică și integritate la nivelul Primăriei Orșova, încercarea de a crește gradul de

¹ Expertul din cadrul proiectului, autor al prezentei proceduri, este cadru didactic al Facultății de Economie și Administrarea Afacerilor a Universității din Craiova.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

implementare a măsurilor referitoare la prevenirea corupției și a indicatorilor de evaluare în autoritățile și instituțiile publice și îmbunătățirea cunoștințelor și a competențelor personalului din primărie în ceea ce privește prevenirea corupției.

II. Rolul și funcțiile procedurii

Din punct de vedere etimologic , cuvântul “procedură” provine din limba franceză și desemnează, într-o primă accepțiune, totalitatea actelor și a formelor îndeplinite în cadrul activității desfășurate de un organ de jurisdicție, de executare sau de alt organ de stat.

Un alt sens, mai comun, ar fi acela de procedeu pentru ca, într-un final, cuvântul să capete o conotație mult mai specializată (de exemplu, procedura civilă sau procedura penală, văzute ca ramuri ale dreptului, sau acele tratamente speciale efectuate în unități sanitare pentru tratarea diverselor boli, în accepțiunea medicală a termenului).

Procedură înseamnă deci un ansamblu de acte și formalități care arată cum anume trebuie să se procedeze în concret într-un anumit domeniu, în sensul normării activității respective, pentru ca din momentul în care acea activitate este formalizată, ea să poată fi mai ușor îndeplinită de către persoana/persoanele responsabile, indiferent de cine este persoana în cauză sau de experiența profesională a acesteia.

Orice procedură pleacă de la ideea sesizării și stabilirii unor vulnerabilități și a încercării de a depista soluții viabile, în sensul raportării problematicei

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

respectiv la metoda dialectică hegeliană ce pleacă de la afirmarea unei anumite teze, trece prin elementul opus al antitezei și se finalizează prin soluționarea corespunzătoare dată de elementul sintezei.

În cadrul proiectului, conceperea procedurii formează obiectul activității A6 privind elaborarea procedurii de cooperare cu societatea civilă, care a presupus și desfășurarea unui workshop destinat mecanismului de cooperare cu societatea civilă.

În cadrul acestui workshop desfășurat la Orșova a fost obținut input-ul societății civile, stabilindu-se astfel în mod concret, prin discuții, dezbateri și diseminare de informații necesitățile membrilor societății civile în raport cu personalul din administrația publică ce face parte din UAT Orșova.

Prestatorii serviciului public din cadrul Primăriei Orșova și a direcțiilor acesteia s-au întâlnit cu societatea civilă, dezbaterile și prezentările fiind coordonate și moderate de către experți din cadrul proiectului, care au prezentat totodată cadrul legal specific problematicii anticorupție, vulnerabilitățile existente și soluțiile concrete ce pot fi multiplicare, sub forma unor povești de succes.

Procedura de cooperare dintre administrația publică locală și societatea civilă din municipiul Orșova vine în continuarea unei alte serii de instrumente generate în cadrul proiectului: manualul și ghidul.

Se pleacă de la general către particular, începându-se cu manualul de bune practici în domeniul anticorupției, eticii și integrității, manual ce fixează cadrul generic al proiectului, în sensul în care stabilește : modul de implementare a

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

măsurilor din Strategia Națională Anticorupție 2016-2020 la nivelul Primăriei municipiului Orșova; accesul la informațiile de interes public; modul cum se face guvernarea deschisă la nivel local; transparența decizională la nivelul UAT Orșova; rolul ocupat de avertizorul de integritate; măsurile concrete prin care se pot evita conflictele de interese și incompatibilitățile în rândul angajaților din administrația publică locală și în rândul aleșilor locali; obligativitatea completării declarațiilor de avere și de interese; definiția și efectele nocive ale pantouflagelului; semnificația eticii în cadrul administrației publice locale.

Subsecvent manualului, ghidul elaborat în cadrul proiectului își propune să pună în aplicare cadrul legal în domeniul anticorupției, eticii și integrității, subliniind: actele normative de referință în domeniul eticii și integrității; aspectele privind accesul la informațiile de interes public; necesitatea transparenței decizionale; modalitățile concrete de protecție a avertizorului de integritate; conflictul de interese și regimul incompatibilităților în administrația publică locală; declararea averilor și a cadourilor; funcțiile sensibile, cu grad înalt de vulnerabilitate din perspectiva producerii actelor de corupție; necesitatea conceperii unui cod etic/cod de conduită deontologică.

În felul acesta, plecând de la teoretic și conceptual către practic și structural, procedura de cooperare dintre administrația publică locală și societatea civilă din municipiul Orșova (persoane fizice, persoane juridice, ONG-uri etc.) vine în întâmpinarea nevoii concrete a grupului-țintă al proiectului (dar și a celorlalți actori implicați în diseminarea aspectelor legate de lupta anticorupție) de a cunoaște mai multe, de a se familiariza, de a problematiza și de a afla răspunsul la o întrebare (aparent) simplă : cum pot lupta împotriva corupției?

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Deoarece finalitatea unui asemenea proiect este în primul rând aceea de a căuta, depista și oferi soluții concrete pentru prevenirea și combaterea corupției (adică, pentru respectarea legislației în vigoare), ce pare din punct de vedere conceptual un termen relativ ușor de înțeles pentru toți actorii implicați, însă care este extrem de variat și bogat în sensuri (raportat și la înțelesul său legal), ceea ce face dificilă activitatea de luptă efectivă și în concret împotriva sa.

Rolul acestei proceduri este și de a monitoriza și evalua modul cum au fost implementate măsurile anticorupție la nivelul Primăriei municipiului Orșova, în sensul în care lupta împotriva corupției poate însemna : monitorizarea activității funcționarilor publici cu atribuții de control în domeniul urbanismului, construcțiilor și amenajării teritoriului; verificarea din surse alternative a informațiilor oferite de subiecții participanți la anchetele sociale; respectarea criteriilor legale privind acordarea ajutorului social; verificarea modului cum se comportă funcționarii publici de la ghișeu în relațiile cu cetățenii, deponenți ai unor cereri/solicitări; colectarea chestionarelor de măsurare a satisfacției cetățenilor; punerea la dispoziția cetățenilor a unui registru de sugestii, plângeri și nemulțumiri ce va fi permanent verificat, iar doleanțele cetățenilor vor fi analizate, corectându-se derapajele existente între solicitările acestora și modul cum personalul responsabil le dă sau nu curs etc.

În sensul reglementărilor administrative și al Procedurii privind elaborarea procedurilor funcționale la nivelul Primăriei municipiului Orșova, prezenta procedură este atât o procedură documentată , o procedură de sistem (o procedură generală), dar și o procedură operațională, care presupune în concret

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

descrierea unei activități sau a unui proces ce se desfășoară la nivelul unuia sau mai multor compartimente din aparatul de specialitate al primarului.

Verificarea aplicabilității și a respectării unei proceduri cade în sarcina unei comisii de monitorizare, care este acea structură cu atribuții de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică a implementării și dezvoltării sistemului de control intern managerial la nivelul UAT Municipiul Orșova.

III. Etapele procedurii

Plecând de la funcția principală a acestei proceduri – aceea de a oferi un cadru general/un mecanism funcțional prin care funcționarii din cadrul Primăriei municipiului Orșova să coopereze efectiv cu actorii societății civile (persoane fizice, persoane juridice, organizații non-guvernamentale etc.) în materie de luptă anticorupție – trebuie înțeles că prezentul document care face parte din activitățile proiectului și se constituie totodată într-unul din rezultatele acestuia, este doar un punct de plecare către o procedură efectivă de lucru ce va fi ulterior adoptată la nivelul UAT Municipiul Orșova.

Personalizarea și formalizarea acestei proceduri va ține cont de legislația existentă și de reglementările interne anticorupție, pe care Primăria Orșova trebuie să le adopte pornind de la lacunele și punctele slabe identificate în procedură, dar să le dezvolte în viitorul proces de sistem.

În acest sens, această procedură este doar un prim pas către o viitoare procedură internă care va aduce nevoile societății civile față în față cu

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

responsabilitățile funcționarilor publici, evitând aspecte de natura penală a conflictelor de interese, incompatibilității sau includerii în corupție. infractiuni in general In gama. Așadar, vom înțelege de ce acest document se aplică în egală măsură societății civile și, de asemenea, oficialilor orașului Orsova care încearcă să explice, să limiteze, să exemplifice și să ofere câteva orientări privind lupta împotriva corupției de către membrii societății care își îndeplinesc atribuțiile de civili și funcționari publici.

Pornind de la activitățile deja desfășurate în cadrul proiectului, începând cu atelierele de lucru menite să stabilească mecanisme de cooperare cu societatea civilă, în care s-a obținut aportul societății civile, începând cu discuția, dezbateră și diseminarea informațiilor necesare membrilor organizației civile am identificat câteva etape necesare procedurii:

III.1. Inițierea procedurii

Presupune că faza inițială a unui program se realizează printr-un proiect și reprezintă una dintre activitățile sale importante. Declanșarea procedurii începe cu nevoi specifice sesizate la nivelul municipiului UAT Orșova, prin aplicarea chestionarelor (analizate pe larg în manual și în ghidurile care au fost elaborate), prin sesiuni de lucru, prin ateliere relevante, prin informare continuă.

Participanții în faza de pornire sunt beneficiarii (Primăria Orsova) și partenerii de proiect (Asociația pentru Implementarea și Dezvoltarea Culturii Antreprenoriale).

III.2. Elaborarea procedurii

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Se bazează pe etapele ulterioare de inițiere, pornind de la nevoi specifice, să: formuleze planuri de lucru; să aibă în vedere obiectivele individuale ale destinatarilor procedurii; să prezinte o imagine a corupției din perspectiva definirii corecte a unor termeni operaționali; să se introducă legislație relevantă pe probleme anticorupție, etică și conduită profesională; prezentarea principiilor și valorilor de bază stabilite în Strategia Națională Anticorupție 2016-2020; evidențierea cadrului legal din perspectiva dreptului penal, în special în ceea ce privește corupția și infracțiuni oficiale, falsificare de documente; conflicte de interese și inadecvat; o defalcare comparativă a compatibilității; descrie aspectele relevante ale obligației de a întocmi și depune declarații publice de avere și interese.

III.3. Avizarea procedurii

Acesta este completat la nivelul managementului de proiect de către managerul de proiect (partea beneficiarului) și coordonatorul activității proiectului (nivel de partener) în conformitate cu consultarea experților relevanți și luarea în considerare a cerințelor specificate în contractul de finanțare și cererea de finanțare. Aprobarea poate fi o aprobare generală a întregului program sau o aprobare a unei părți din program, nu doar la nivelul întregului management al proiectului, ci și la nivelul decizional al experților desemnați care vor fi strict analizați și analizați pe secțiuni/ capitol în acest sens. Proces de aprobare pentru prezentarea concluziilor conducerii de proiect sub formă de rapoarte de expertiză.

III.4. Aprobarea procedurii

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Aprobarea și documentarea riguroasă a unui program nu implică automat aprobarea acestuia, ci doar o chitanță pentru o analiză a programului, deci faza de aprobare a programului oferă un punct de cotitură din punct de vedere funcțional. Proceduri corect dezvoltate, echilibrate și standardizate de introducere a cererilor și a contractelor de finanțare în funcție de nevoile beneficiarilor și partenerilor prin raportare la normele și modelele existente. Aprobarea depinde și de ierarhia decizională a managementului de proiect, unde echipele de coordonare și control (manageri, coordonatori locali, experți juridici, experți financiari etc.) au rolul de a valida forma și structura procedurii, precum și aspecte de fond ale satisfacerii nevoilor asumate de proiect.

Aprobarea programului se va realiza printr-un raport analitic al echipei de coordonare și control, iar factorii de decizie relevanți vor efectua o analiză SWOT a programului, evidențiind măsura în care cerințele stabilite în cererea de finanțare sunt îndeplinite și eventualele disfuncționalități sau aspecte care trebuie completate, corelate sau comparate. În acest sens, aprobarea poate avea un caracter general cu privire la întreaga procedură și documentație, presupunând că au fost îndeplinite cerințele beneficiarului și rigoarea cererii și contractului de finanțare.

Cu toate acestea, este posibil să avem nevoie și de aprobări condiționate, caz în care echipa de coordonare și control va indica expertului ceea ce consideră că ar trebui să persiste, să dezvolte sau să completeze, toate legate de prevederile cererii de finanțare și contractului de finanțare. În acest din urmă caz, aceste aspecte vor fi aduse la cunoștința expertului în timp util, precum și

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

termenele de finalizare a procedurii, adică clarificări și contestații din partea echipei de coordonare și control.

III.5. Difuzarea procedurii

Faza de difuzare a programului poate avea loc numai după ce au fost editate 300 de exemplare ale programului (după semnarea contractului de servicii de promovare și publicitate). Aceste copii vor ajunge la grupul țintă al proiectului conform formularului de semnătură (registru de recepție predare), ceea ce înseamnă că informațiile furnizate anterior la nivel de întâlnire de lucru și atelier vor fi reunite într-un singur fișier, ceea ce va ajuta: Accesul la informații ; Notificare de vulnerabilitate ; promovați soluția; completați tripticul documentar al programului ghid manual, a cărei semnificație generală va fi evidentă numai după finalizarea și difuzarea programului.

III.6. Revizuirea procedurii

Această fază va fi finalizată în timpul implementării proiectului, dacă este necesar de modificările legale și cerințele de reglementare, sau în timpul dezvoltării durabile, ca unul dintre elementele generate de proiect care trebuie actualizate și îmbunătățite. Revizuirea acestui proces va începe la solicitarea echipei de management și va implica analiza unor aspecte riguroase, punctuale, oferind totodată termene limită pentru experții/expertii desemnați în acest domeniu.

III.7. Arhivarea procedurii

În această etapă, secretarul/secretarul de proiect va înregistra procedura în registrul proiectului și o va arhiva fizic la sediul beneficiarilor și partenerilor de

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

proiect și electronic pentru uzul membrilor grupului țintă și al altor părți interesate și pe site-ul web al proiectului. Procedura de depunere a dosarului este strâns legată de accesibilitatea acesteia, iar din punct de vedere al obiectivelor generale și specifice ale proiectului este necesară diseminarea informațiilor în rândul cât mai multor persoane care pot fi implicate/afectate de corupție.

III.8. Responsabilități în cadrul procedurii

Responsabilitățile pentru program revin în primul rând managerului de program, coordonatorului local al partenerului și experților desemnați pentru a dezvolta programul pe baza fișei postului și a prevederilor cererii de grant și contractului de grant.

În acest sens, pentru o mai bună diseminare a informațiilor furnizate în procedură, vor fi desemnate una/mai multe persoane care să deruleze procedura la nivelul beneficiarilor și partenerilor, care vor asigura standardele minime prevăzute în procedură, dar vor și se ocupa de munca, organizarea de conferințe/seminare în care vor fi prezentate aspecte de baza ale procedurii.

Activitățile expertului în proiect vor fi supravegheate de un comitet care va supraveghea implementarea procedurii la două niveluri ale proiectului: beneficiari și parteneri. Comitetul va elabora în mod regulat un raport de monitorizare și va face recomandări pentru a sprijini o vizibilitate sporită a procesului.

IV. Definiții și cadru conceptual

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Din punct de vedere metodologic, pentru a înțelege mai bine modul în care societatea civilă lucrează cu administrațiile publice în domeniul anticorupție, este necesar să se furnizeze o listă a termenilor cei mai des utilizați pentru ca acești termeni să poată fi definiți corespunzător.

Astfel, vom prezenta în cele ce urmează sintagmele cele mai des uzitate și înțelesul acestora:

- **Acte de corupție** – acele fapte comise în legătură cu exercitarea unor funcții, a unor îndatoriri de serviciu și care constau în încălcări ale atribuțiilor, urmărind în toate cazurile un profit².

- **Corupție activă** – promisiunea, oferirea sau darea cu intenție, de către persoane, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, unui funcționar public, pentru sine ori pentru altul, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la îndeplinirea unui act în exercițiul funcțiilor sale³.

- **Corupție pasivă** – solicitarea ori primirea cu intenție, de către un funcționar public, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, pentru sine ori pentru altul, sau acceptarea unei oferte sau promisiuni a unui astfel de folos, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la îndeplinirea unui act în exercițiul funcțiilor sale⁴.

- **Funcționar public** – potrivit art.175 C.pen.: “(1) Funcționar public, în sensul legii penale, este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

² A. Boroș, N. Neagu, *Armonizarea legislației române cu legislația comunitară în materie de corupție*, revista Dreptul, nr.4/2003, pag.117-125.

³ Alexandru Boroș, *Drept penal. Partea specială*, Ed. C.H. Beck, București, 2014, ediția a 2-a, pag.424.

⁴ *Ibidem*.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

UNIUNEA EUROPEANĂ

a) exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;

b) exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;

c) exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

(2) De asemenea, este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public.”

- **Deontologia funcției publice** – Teoria generală a datoriei funcționarului public (*deon,-ontos* (limba greacă) = ceea ce trebuie făcut, ceea ce se cuvine; *logos* (limba greacă) = cuvânt, teorie, studiu, știință). Deontologia cuprinde deci “ansamblul normelor juridice și morale aferente funcției publice, ca element intrinsec serviciului public, statuat obiectiv, la un moment dat, în scopul eficientizării serviciilor publice de către cei chemați a îndeplini funcția publică”⁵.

⁵ Ivan Ivanoff, *Teoria și exercițiul funcției publice*, Universitatea Valahia, Târgoviște, 2001, pag.110, *apud* Nicoleta Miulescu, *Deontologia funcției publice și a funcționarului public în dreptul românesc și comunitar*, ediția a 2-a, Editura Universitaria, Craiova, 2009, pag.111.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

- **Etica** – acea ramură a filosofiei moderne care studiază din punct de vedere teoretic valorile și condiția umană din perspectiva principiilor morale și a rolului lor în viața socială a comunității⁶.

- **Morala** – formează obiectul de studiu al eticii și constă într-un ansamblu de norme de conduită fundamentate pe valori precum bine/rău, cinste, responsabilitate, onestitate, valori larg împărtășite în cadrul unei colectivități și impuse atât prin propria conștiință (conștiința morală a fiecărei persoane), cât și prin presiunea atitudinii celorlalți (opinia publică)⁷.

- **Dreptul** – reprezintă ansamblul regulilor asigurate și garantate de către stat, care au ca scop organizarea și disciplinarea comportamentului uman în principalele relații din societate, într-un climat specific manifestării coexistenței libertăților, apărării drepturilor esențiale ale omului și statornicirii spiritului de dreptate⁸.

- **Datoria** – o valoare de bază a eticii profesionale, dar și a oricărei conduite din sfera serviciilor publice⁹. Formulând în acest sens imperativul categoric, Immanuel Kant afirma: “*Acționează în așa fel încât să tratezi în orice situație omenirea, atât în persoana ta cât și în persoana altuia, mereu ca finalitate, nicicând doar ca simplu mijloc*”, mergând astfel pe urmele lui Aristotel, care considera ființa umană un scop în sine, în sensul în care (contrar opiniei platoniciene), statul, instituțiile, administrația trebuie puse toate în slujba individului.

⁶ Emanuel Albu, *Deontologia funcției publice*, Editura Fundației România de mâine, București, 2009, pag.11.

⁷ Doru Tompea, *Etică, morală și putere*, Ed. Polirom, Iași, 2000, pag.15.

⁸ Nicolae Popa, *Teoria generală a dreptului*, Editura Actami, București, 2000, pag.97.

⁹ Emanuel Albu, *op.cit.*, pag.14.

UNIUNEA EUROPEANĂ

- **Incident de integritate¹⁰** – situația în care, cu privire la un angajat al unei instituții/autorități publice sau întreprinderi publice, a fost luată sau dispusă cel puțin una din următoarele măsuri:

a) încetarea disciplinară a raporturilor de muncă, ca urmare a săvârșirii unei abateri de la normele deontologice sau de la alte prevederi similare menite să protejeze integritatea funcției publice;

b) trimiterea în judecată sau condamnarea pentru săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau a unei fapte legate de nerespectarea regimului interdicțiilor, incompatibilităților, conflictului de interese sau declarării averilor;

c) rămânerea definitivă a unui act de constatare emis de către Agenția Națională de Integritate, referitor la încălcarea obligațiilor legale privind averile nejustificate, conflictul de interese sau regimul incompatibilităților;

d) rămânerea definitivă a unei decizii emise de Consiliul General al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) privind o lucrare științifică.

- **Comportamentul integru¹¹** Din punct de vedere etic, acest comportament este considerat corect. Integritatea, ca valoare personală, se referă la această corectitudine morală care nu poate fi definită în termeni de corectitudine juridică și profesională;

¹⁰ <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

¹¹ <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

- **Comportamentul lipsit de integritate**¹² este o formă de subminare a misiunii organizației, care are ca rezultat un climat organizațional defavorabil angajaților și terților, care afectează interesele legitime ale tuturor celor implicați, inclusiv interesul public, și produce fapte sau acțiuni reprobabile care se află într-o dezvoltare extremă. transforma corupția;

- **Planul de integritate**¹³ – ansamblul de măsuri identificate de conducerea instituției ca remedii pentru riscurile și vulnerabilitățile instituționale la corupție. Măsurile anticipate pot avea ca scop prevenirea corupției, educarea angajaților, precum și publicul țintă pentru activitățile agențiilor/autorităților, întreprinderilor publice și anticorupție. Pentru întreprinderile publice, planurile de integritate vor încorpora îndrumările cuprinse în ghidul de bună practică al OCDE¹⁴ privind controlul intern, etica și conformitatea. Planurile de integritate sunt asumate prin acte juridice, precum ordine sau decizii ale conducerii entității, și trebuie să facă parte din cadrul normativ al instituțiilor respective;

- **Open contracting data standard**¹⁵ - reprezintă *procesul de transparentizare* a procedurilor de achiziție publică și derulare a contractelor prin punerea la dispoziție a datelor deținute de autoritățile publice și implicarea publicului și a mediului de afaceri în identificarea și rezolvarea problemelor în domeniu. Procesul constă din două etape principale: deschiderea/transparența datelor și participarea mediului civic și de afaceri. Deschiderea datelor și publicarea acestora se realizează în conformitate cu un standard de bună practică

¹² <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

¹³ <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

¹⁴ <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/44884389.pdf>, website accesat la data de 29.01.2019.

¹⁵ <https://www.open-contracting.org/why-open-contracting/>, website accesat la data de 29.01.2019.

UNIUNEA EUROPEANĂ

recunoscut la nivel internațional - Standardul de date pe contracte deschise (OCDS). Deschiderea datelor nu se limitează la procesul de achiziție, ci include și fazele de semnare a contractului și de execuție a contractului, adică informațiile trebuie să fie cât mai transparente și deschise posibil. Pe de altă parte, participarea publicului și a mediului de afaceri aduce beneficii prin găsirea de soluții alternative, mai eficiente în utilizarea fondurilor publice și depășirea unor probleme în procesul de achiziție sau contract. Beneficiile care merită menționate sunt: utilizarea eficientă a fondurilor publice; oferirea posibilității unei game mai largi de jucători de a utiliza fondurile publice, reducerea costurilor prin creșterea concurenței; oferirea posibilității de îmbunătățire a calității bunurilor și serviciilor contractate din fonduri publice; prevenirea corupției. promovarea analizei participative a datelor pentru a găsi soluții la problemele din sectorul public și ale comunității;

- **Standarde legale de integritate**¹⁶ – Sunt avute în vedere acele măsuri de transparență instituțională și de prevenire a corupției consacrate de legislația națională și reflectate în inventarul anexă la Strategia națională anticorupție.

- **Pantouflage**¹⁷ - Noile abordări ale managementului sectorului public și oportunitățile extinse de angajare au transformat relația dintre serviciul public și sectorul privat și modul în care publicul percepe aceste relații. Necesitatea menținerii încrederii publicului, în special în vremuri de schimbare,

¹⁶ <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

¹⁷ <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

crește importanța dezvoltării și menținerii sistemelor de soluționare a conflictelor de interese, inclusiv a celor care apar atunci când funcționarii publici migrează în sectorul privat. Cele mai comune obiective ale sistemelor care abordează migrarea funcționarilor publici din sectorul public în sectorul privat sunt: (1) să asigure că anumite informații obținute în serviciul public nu sunt utilizate abuziv; (2) să asigure că exercitarea puterii de către funcționarii publici nu este influențată de interesele personale, inclusiv de speranțe sau așteptări viitoare de angajare și (3) să se asigure că contactele și contactele actuale și foștii funcționari publici nu sunt influențate de interesele personale. Folosit pentru a obține beneficii necorespunzătoare pentru funcționari sau pentru alții.

V. Strategia națională anticorupție 2016-2020

V.1. Despre Strategia Națională Anticorupție¹⁸

Strategia Națională Anticorupție (SNA) 2016-2020, adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2016, este rezultatul unui îndelungat proces de consultare și a avut în vedere concluziile auditului extern independent al SNA 2012-2015. Documentul strategic preia **bunele practici** dezvoltate în cadrul SNA 2012-2015, respectiv misiunile de evaluare și platformele de cooperare, propunându-și totodată să îmbunătățească aspectele care nu au funcționat.

Scopul său principal este de a promova integritatea prin aplicarea strictă a cadrului normativ și instituțional al României pentru prevenirea și combaterea corupției.

¹⁸ [http://sna.just.ro/page-](http://sna.just.ro/page-Despre+Strategia+Na%C8%9Bional%C4%83+Anticorup%C8%9Bie)

[Despre+Strategia+Na%C8%9Bional%C4%83+Anticorup%C8%9Bie](http://sna.just.ro/page-Despre+Strategia+Na%C8%9Bional%C4%83+Anticorup%C8%9Bie), website accesat la data de 29.01.2019.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Strategia se adresează tuturor organismelor publice, autorităților publice locale, mediului de afaceri și societății civile care reprezintă puterile executive, legislative și judiciare.

Pentru fiecare tip de intervenție sunt identificate obiective generale și specifice. Toate acestea sunt dezvoltate prin asumarea **transparenței decizionale** și a **guvernării deschise** dublate de o abordare axată pe **trei direcții de intervenție strategică în domeniul anticorupție: prevenire, educație și combatere.**

Din păcate, în societatea românească postrevoluționară, lupta împotriva corupției este în primul rând o luptă împotriva acestui fenomen ale cărui mijloace și limite sunt binecunoscute. Cu toate acestea, educația corectă este importantă, începând de la cele mai mici clase elementare, așa că se pune accent pe prevenție. Dacă educația anticorupție se realizează corect, multe acte de corupție vor fi prevenite și lupta împotriva acestui flagel la nivelul societății românești contemporane devine cu adevărat eficientă. Strategia menține paradigma care a stat la baza strategiei anterioare, care era să absoarbă eșecul Agenției Naționale Anticorupție și al Agenției Naționale de Integritate de a gestiona orice documente noi.

Această abordare va fi îmbunătățită prin introducerea unor mecanisme specifice pentru gestionarea eșecurilor de management, dezvoltarea unor măsuri personalizate post-eveniment și legarea evaluărilor performanței managementului cu evaluările integrității instituționale.

Strategia promovează un model pentru un manager de agenție care se angajează în mod eficient în promovarea integrității agenției, care își oferă

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

propriul exemplu de integritate și sancțiuni sau gestionează în mod adecvat încălcările regulilor, de la acțiuni de tip abatere administrativă până la infracțiuni generale.

Un exemplu în acest sens ar putea fi un afiș afișat de conducerea Spitalului Județean de Urgență Slatina în secțiile unității, tocmai pentru a transmite un mesaj clar potențialilor cetățeni care ar putea fi interesați sau „forțați” să folosească accesul la serviciile medicale practice și comportamente corupte.

În același timp, sunt propuse modificări legislative pentru trei măsuri preventive (consilieri de etică, ordonanțe postangajare și protecții avertizorilor) care au fost ineficiente în vechea strategie și nu au reușit să-și dovedească eficiența în practică. SCN 2016-2020 a continuat să acorde prioritate măsurilor preventive în sectoarele vulnerabile la corupție. Progresul limitat în eforturile de prevenire între 2012 și 2015 a condus la alegerea strategică de a menține sectoarele identificate în strategiile anterioare și de a le completa cu sectoarele

educației și sănătății, care sunt foarte expuse, dar și importante din punct de vedere strategic pentru corupție.

SNA a contribuit, de asemenea, la dezvoltarea segmentului internațional, iar aderarea României la Convenția OCDE Anti-Mită continuă să fie un obiectiv strategic național și o prioritate pe agenda națională anticorupție.

Strategia urmărește creșterea nivelului de cunoaștere și înțelegere a standardelor de integritate în rândul angajaților și beneficiarilor serviciului public, sporind totodată performanța în lupta împotriva corupției prin mijloace penale și administrative și îmbunătățirea recuperării produselor infracțiunii, urmând cele mai bune practice a altor state membre UE.

V.2. Valori ale SNA 2016-2020¹⁹

Valorile Strategiei Naționale Anticorupție sunt reperatele de bază pentru lupta împotriva corupției în România, întrucât formează nucleul liniilor directoare prevăzute în strategie, tocmai modelele conceptuale și procedurale de urmat.

SNA 2016 - 2020 păstrează premisa asumării de către toate instituțiile și autoritățile publice, inclusiv întreprinderile publice și alte instituții aflate în coordonarea, subordinea și sub autoritatea instituțiilor publice, a următoarelor valori fundamentale:

- **voința politică** – Toate cele trei puteri ale statului, executivă, judiciară și legislativă, înțeleg importanța unei societăți fără corupție și vor lucra împreună pentru implementarea măsurilor prevăzute de strategie;

¹⁹ <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

UNIUNEA EUROPEANĂ

- **integritatea** – Reprezentanții organismelor și autorităților publice trebuie să declare orice interese personale care pot intra în conflict cu îndeplinirea obiectivă a atribuțiilor lor. Totodată, aceștia sunt obligați să ia toate măsurile necesare pentru a evita conflictele de interese și incompatibilitățile;
- **prioritatea interesului public** – Reprezentanții organismelor și autorităților publice sunt obligați să pună interesul public mai presus de orice alt interes în îndeplinirea atribuțiilor lor. Să nu folosească funcția publică pentru a obține drepturi de moștenire necorespunzătoare sau nemoștenire pentru sine, membrii familiei sau apropiații;
- **transparența** – Reprezentanții organismelor și autorităților publice vor asigura accesul nerestricționat la informațiile de interes public, transparența procesului decizional și consultarea cu societatea civilă în cadrul procesului.

V.3. Principii ale SNA 2016-2020²⁰

Fiecare măsură se subsumează următoarelor principii, a căror respectare este esențială pentru realizarea unei administrații publice moderne și eficiente, venind în continuarea valorilor asumate prin Strategie și prezentate succint mai sus:

- **principiul statului de drept** în baza căruia este consacrată supremația legii, toți cetățenii fiind egali în fața acesteia. Acesta are la bază respectarea drepturilor omului și presupune separația puterilor în stat.

²⁰ <http://sna.just.ro/Valori+%C8%99i+principii>, website accesat la data de 29.01.2019.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Consacrarea egalității în fața legii se face prin intermediul art.16 din Constituție²¹;

- **principiul răspunderii**, potrivit căruia autoritățile statului răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, respectiv pentru modul de implementare și eficiența strategiilor;
- **principiul gestionării responsabile a riscurilor generate de comportamente lipsite de integritate**, ca parte integrantă din procesul managerial desfășurat de către fiecare organizație;
- **principiul proporționalității în elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor anticorupție** - Instituțiile publice trebuie să elaboreze, să implementeze și să mențină proceduri puternice, care să fie proporționale cu riscurile și vulnerabilitățile instituționale și dimensionate în funcție de resursele și complexitatea organizației;
- **principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament** - O politică „anti-mite” nu va fi eficientă decât dacă conducerea superioară precizează că mita nu va fi tolerată. Managerii superiori de la toate nivelurile de guvernare trebuie să inițieze, să monitorizeze și să conducă prin exemplul în

²¹ Art.16 din Constituția României prevede că: « (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități. (4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale. »

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

implementarea politicilor anticorupție, recunoscând că mita încalcă valorile fundamentale de integritate, transparență și responsabilitate, ceea ce subminează eficacitatea organizației;

- **principiul prevenirii săvârșirii faptelor de corupție și a incidentelor de integritate** potrivit căruia identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție sunt prioritare și imperative. Atât instituțiile publice, cât și cele private trebuie să dea dovadă de diligență atunci când evaluează partenerii, agenții și contractanții. Fiecare entitate ar trebui să evalueze riscurile de mită asociate cu încheierea de parteneriate sau acorduri cu alte entități și apoi ar trebui să efectueze evaluări periodice ale riscurilor. Atunci când se stabilesc parteneriate sau aranjamente contractuale, trebuie să se verifice dacă politicile și procedurile organizației respective sunt în concordanță cu aceste principii și linii directoare;

- **principiul eficacității în combaterea corupției** - se bazează pe o evaluare continuă a activităților instituțiilor care contribuie în domeniu, atât din punctul de vedere al realizării cât mai complete a obiectivelor asumate, la producerea impactului pozitiv așteptat de societate, cât și a managementului organizației;

- **principiul cooperării și coerenței**, pe această bază, instituțiile de prevenire și combatere a corupției trebuie să colaboreze îndeaproape pentru a asigura o înțelegere comună a ceea ce trebuie realizat și ce trebuie făcut;

- **principiul parteneriatului public – privat**, care recunoaște importanța cooptării societății civile și a mediului de afaceri în activitățile concrete de implementare a măsurilor de prevenire a corupției;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

- **principiul accesului neîngrădit la informațiile de interes public și al transparenței decizionale.**

VI. Cadrul legal

În zona luptei împotriva corupției, avem de-a face cu un cadru legal care ne oferă o coerență normativă și o explicație conceptuală a ceea ce înseamnă această zonă a Europei, nu doar interesul național - corupția. Am precizat mai jos o serie de acte normative care sunt importante din punct de vedere procesual actual, completate de secțiuni relevante ale manualului și ghiduri elaborate în cadrul proiectului, oferind o imagine completă a ceea ce s-a dovedit a fi drept pozitiv în ceea ce privește actele de corupție și fapte:

- *Strategia Națională Anticorupție (SNA) 2016-2020*, adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2016;
- *Legea nr.571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii*, care prevede și instituția avertizării în interes public;
- *Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public*, ce face trimitere, printre altele, și la necesitatea constituirii unor compartimente speciale de informare și relații publice sau a desemnării unei persoane la nivelul fiecărei instituții în acest sens;
- *Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice*, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative. Aici sunt precizate și atribuțiile persoanelor responsabile cu implementarea prevederilor referitoare la declarațiile de avere și la declarațiile de interes (art.6 din Lege);

- *Legea nr.215/2001 privind administrația publică locală;*
- *Legea nr.161/2003, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției;*
- *Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici;*
- *Legea nr. 393/2004 privind statutul aleșilor locali;*
- *Legea nr.7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici;*
- *Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, semnată de România la data de 27 ianuarie 1999 și adoptată prin Legea nr.27/2002 (M. Of. nr.65/30.01.2002);*
- *Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție;*
- *Codul penal român (Legea nr. 286/2009) etc.*

Necesitatea îmbunătățirii cadrului legal

Strategia Națională Anticorupție se bazează pe stabilitatea legislativă și instituțională a Cadrului Anticorupție, care aduce performanță în activitățile DNA și ANI. Este însă necesară o anumită intervenție în cadrul legislativ, ceea ce presupune o modificare a legislației. În acest sens, principalele comportamente normative considerate a avea nevoie de modificare sunt:

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

- Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, republicată;
- Legea nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice;
- Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Alte acte normative care este posibil să fie modificate pe perioada implementării SNA:

- Regulamentele Camerei Deputaților și Senatului;
- Legislația privind accesul la informațiile de interes public și transparență decizională.

Acte normative noi, necesare:

Pe lângă modificarea cadrului legislativ în vigoare, ar fi extrem de utile noi acte normative care să reglementeze următoarele domenii:

- Cadrul normativ secundar și/sau terțiar în vederea garantării protecției avertizorilor în interes public;
- Act normativ privind activitatea de control intern;
- Act normativ privind controlul și sancționarea încălcării interdicțiilor post-angajare;
- Codul de conduită a membrilor Parlamentului.

Implementarea măsurilor prevăzute în Strategia Națională Anticorupție va implica și acțiuni administrative normative prin intermediul agențiilor relevante. În plus, în cadrul Secretariatului Tehnic al SNA vor fi adoptate regulamente și ordine interne pentru delegarea sau detașarea unor experți din instituțiile publice.

VII. Funcționarii publici, infracțiunile de corupție și infracțiunile de serviciu în Codul penal român

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Din punctul de vedere al acestei proceduri, care face trecerea de la aspectele teoretice din manuale si ghiduri la nevoile practice si stadiul actual al cunostintelor in domeniul luptei impotriva coruptiei, consideram ca este legata de urmatoarele: din punct de vedere al calificărilor funcționarului public al subiectului, infracțiunea legată de corupție este analizată sub aspectul naturii acesteia.

Mai jos, acest tabel se va concentra asupra împrejurărilor în care statutul de funcționar public constituie o circumstanță agravantă din perspectiva salvării intereselor publice și sociale, iar odată ce acest lucru se va întâmpla, sfera de aplicare a pedepsei va fi mărită. Subiecții de activitate infracțională care urmează să fie propuși sunt funcționarii publici.

Din punctul de vedere al acestei proceduri, care face trecerea de la aspectele teoretice din manuale si ghiduri la nevoile practice si stadiul actual al cunostintelor in domeniul luptei impotriva coruptiei, consideram ca este legata de urmatoarele: din punct de vedere al calificărilor funcționarului public al subiectului, infracțiunea legată de corupție este analizată sub aspectul naturii acesteia. Mai jos, acest tabel se va concentra asupra împrejurărilor în care statutul de funcționar public constituie o circumstanță agravantă din perspectiva salvării intereselor publice și sociale, iar odată ce acest lucru se va întâmpla, sfera de aplicare a pedepsei va fi mărită. Subiecții de activitate infracțională care urmează să fie propuși sunt funcționarii publici.

Astfel, titlul V al Codului penal tratează despre infracțiunile de corupție și de serviciu, iar în capitolul I al titlului al V-lea sunt tratate **infracțiunile de corupție**, pe care le vom aminti în cele ce urmează, fără a face însă o analiză a

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

acestora (care ar excede limitele acestei proceduri, dar care s-a făcut cu ocazia întâlnirilor de lucru și a workshopurilor din cadrul proiectului):

- **Luarea de mită²² este definită** – Art.289 C.pen.: “(1) Fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta.

(2) Fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2), constituie infracțiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri.

(3) Bani, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.”

²² Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *Drept penal. Partea specială*, Ed. C.H. Beck, București, 2014, ediția a 2-a, pag.424-438.

UNIUNEA EUROPEANĂ

- **Darea de mită**²³ este definită – Art.290 C.pen.: ”(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în condițiile arătate în art. 289, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Fapta prevăzută în alin. (1) nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita.

(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

(4) Banii, valorile sau orice alte bunuri date se restituie persoanei care le-a dat, dacă acestea au fost date în cazul prevăzut în alin. (2) sau date după denunțul prevăzut în alin. (3).

(5) Banii, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.”

- **Traficul de influență**²⁴ – Art.291 C.pen.: “(1) Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

²³ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.439-444.

²⁴ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.445-454.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

(2) Bani, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.”

- **Cumpărarea de influență**²⁵ este definită – Art.292 C.pen.: “(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Dacă făptuitorul denunță comportamentul înainte de sesizarea agenției de urmărire penală, făptuitorul nu va fi pedepsit.

(3) Bani, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat, dacă au fost date după denunțul prevăzut în alin. (2).

(4) Bani, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.”

- **Fapte săvârșite de către membrii instanțelor de arbitraj sau în legătură cu aceștia** este definite ca fiind – Art.293 C.pen.: “Dispozițiile art. 289 și art. 290 se aplică în mod corespunzător și persoanelor care, pe baza unui acord de arbitraj, sunt chemate să pronunțe o hotărâre cu privire la un litigiu ce le este dat

²⁵ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.455-457.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

spre soluționare de către părțile la acest acord, indiferent dacă procedura arbitrală se desfășoară în baza legii române ori în baza unei alte legi.”

-Fapte săvârșite de către funcționari străini sau în legătură cu aceștia este definite – Art.294 C.pen.: “Prevederile prezentului capitol se aplică în privința următoarelor persoane, dacă, prin tratatele internaționale la care România este parte, nu se dispune altfel:

- a) Făptuitorul nu va fi pedepsit dacă făptuitorul a semnalat anterior fapta unui funcționar sau persoană fizică care acționează în baza contractului de muncă sau unei alte persoane care îndeplinește atribuții similare în cadrul unei organizații internaționale publice la care România este membră;
- b) deputat al unei organizații internaționale la care România este membră;
- c) Ofițerii sau persoanele care desfășoară activități în baza unui contract de muncă în cadrul UE sau alte persoane care îndeplinesc sarcini similare;
- d) Persoanele care exercită funcții juridice în cadrul Curții Internaționale de Justiție a cărei România își acceptă jurisdicția, precum și grefierii grefelor acelor instanțe;
- e) funcționarilor unui stat străin;
- f) membrilor adunărilor parlamentare sau administrative ale unui stat străin;
- g) juraților din cadrul unor instanțe străine.”

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Tot în titlul al V-lea din Codul penal (în capitolul al II-lea) sunt prezentate **infracțiunile de serviciu** care constau în:

- **Delapidarea**²⁶ este definită conform Art.295 C.pen.: “(1) Însușirea, folosirea sau traficul de către un funcționar public, în interesul său ori pentru altul, de bani, valori sau alte bunuri pe care le gestionează sau le administrează se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică. (2) Tentativa se pedepsește.”

- **Purtarea abuzivă**²⁷ este definită conform Art.296 C.pen.: “(1) Întrebuințarea de expresii jignitoare față de o persoană de către cel aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu se pedepsește cu închisoare de la o lună la 6 luni sau cu amendă.

(2) Amenințările, lovirea sau alte acte de violență săvârșite în condițiile alin. (1) se pedepsesc, potrivit legii, pentru infracțiunea respectivă, cu o limită specială majorată cu o treime..”

- **Abuzul în serviciu**²⁸ este definită conform Art.297 C.pen.: ”(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale

²⁶ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.458-464.

²⁷ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.465-468.

²⁸ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.469-474.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

unei persoane juridice se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică²⁹.

(2) Un funcționar public care, în îndeplinirea atribuțiilor sale, restricționează o persoană să își exercite drepturile sau cauzează o cauză pe criterii de rasă, naționalitate, origine națională, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, vârstă, dizabilitate, boală cronică netransmisibilă sau infecție cu HIV/SIDA.”

-Neglijența în serviciu³⁰ este definită conform art.298 C.pen.: ” Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.“³¹

²⁹ Art.297 alin.(1) C. penal a fost declarat parțial neconstituțional la data de 15/06/2016 prin Decizia nr. 405/2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969, ale art. 297 alin. (1) din Codul penal și ale art. 132 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (M.Of. partea I nr. 517 din 08/07/2016) – “Curtea constituțională d e c i d e: -1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de și constată că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma **"îndeplinește în mod defectuos"** din cuprinsul acestora se înțelege **"îndeplinește prin încălcarea legii"**.

³⁰ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroș, *op.cit.*, pag.475-479.

³¹ Art.298 C. penal a fost declarat parțial neconstituțional la data de 06/07/2017 prin Decizia nr. 518/2017 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal (M.Of. partea I nr. 765 din 26/09/2017) -“Curtea constituțională d e c i d e: - Admite excepția de neconstituționalitate

- **Folosirea abuzivă a funcției în scop sexual**³² este definită conform Art.299 C.pen.: “(1) Pentru îndeplinirea, neîndeplinirea, accelerarea sau întârzierea îndeplinirii atribuțiilor oficiale ale unui funcționar public sau pentru îndeplinirea unei încălcări a acestor atribuții, o persoană care solicită sau derivă de la o persoană direct sau indirect legată de efectul conduitei serviciului se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa funcții publice sau de a exercita profesia sau activitatea în care este angajat.

(2) Funcționarul public care urmărește sau obține un avantaj sexual în virtutea funcției pe care o deține sau profită de puterea sau superioritatea sa față de victimă se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă și interdicția de a ocupa funcții publice sau de a se angaja. Într-o astfel de conduită Dreptul de a exercita profesia sau activitatea.”

- **Uzurparea funcției**³³ este definită conform Art.300 C.pen.: “Funcționarii publici, pe durata mandatului, săvârșesc fapte care nu intră în sfera atribuțiilor de serviciu, dacă fapta rezultă într-una dintre consecințele prevăzute de prezenta lege. 297, se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani sau amendă.”

ridicată de ... și constată că dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "**îndeplinirea ei defectuoasă**" din cuprinsul acestora se înțelege "**îndeplinirea prin încălcarea legii**".

³² Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.480-482.

³³ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.483-485.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

- **Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane** este definită conform Art.301 C.pen.: “(1) Funcționarul public care, în exercitarea atribuțiilor sale, obține beneficiile moștenirii pentru sine, soțul său, rudele sau rudele din clasa a II-a sau inferioară, se pedepsește cu închisoare pe perioadă determinată. 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa funcții publice timp de 3 ani.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazurile în care actul sau decizia se referă la următoarele situații:

a) emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative;

b) exercitarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.”

- **Violarea secretului corespondenței**³⁴ este definită conform Art.302 C.pen.: “(1) Deschiderea, sustragerea, distrugerea sau reținerea, fără drept, a unei corespondențe adresate altuia, precum și divulgarea fără drept a conținutului unei asemenea corespondențe, chiar atunci când aceasta a fost trimisă deschisă ori a fost deschisă din greșeală, se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Interceptarea ilegală a unei conversații sau a unei comunicări prin telefon sau orice comunicare electronică se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau amendă.

(3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) au fost săvârșite de un funcționar public care are obligația legală de a respecta secretul profesional și

³⁴ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.488-490.

confidențialitatea informațiilor la care are acces, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

(4) Dezvăluirea, diseminarea, prezentarea sau transmiterea neautorizată a conținutului conversațiilor sau comunicărilor interceptate către terți sau public, chiar dacă făptuitorul a aflat despre conținutul din greșeală sau accident, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 luni sau amendă.

(5) Nu constituie infracțiune fapta săvârșită:

a) dacă făptuitorul surprinde săvârșirea unei infracțiuni sau contribuie la dovedirea săvârșirii unei infracțiuni;

b) dacă surprinde fapte de interes public, care au semnificație pentru viața comunității și a căror divulgare prezintă avantaje publice mai mari decât prejudiciul produs persoanei vătămate.

(6) Deținerea sau confecționarea, fără drept, de mijloace specifice de interceptare ori de înregistrare a comunicațiilor se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(7) Pentru faptele prevăzute la alin. (1), acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.”

- **Divulgarea informațiilor secrete de stat**³⁵ este definite conform Art.303 C.pen.: “(1) Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de stat, de către cel care le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, dacă prin aceasta sunt afectate

³⁵ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.491-493.

interesele unei persoane juridice dintre cele prevăzute în art.176, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Deținerea neautorizată în afara atribuțiilor oficiale a unui document care conține informații secrete de stat, dacă acesta ar putea afecta activitățile uneia dintre persoanele juridice menționate la art. 176, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau amendă.

(3) Persoana care deține un document care conține informații secrete de stat, care poate afecta activitățile uneia dintre persoanele juridice menționate la art. 176. Predați de îndată documentul autorității sau instituției emitente, fără penalități.”

- **Divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice**³⁶ este definita conform Art.304 C.pen.: “(1) Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de serviciu sau care nu sunt destinate publicității, de către cel care le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, dacă prin aceasta sunt afectate interesele sau activitatea unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Dezvăluirea neautorizată a informațiilor serviciilor secrete sau a informațiilor care nu sunt destinate să fie făcute publice se pedepsește cu închisoare de la 1 lună la 1 an sau cu amendă de către oricine are cunoștințe.

(3) Dacă, urmare a faptei prevăzute în alin. (1) și alin. (2), s-a săvârșit o infracțiune împotriva investigatorului sub acoperire, a martorului protejat sau a

³⁶ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.494-495.

persoanei incluse în Programul de protecție a martorilor, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani, iar dacă s-a comis cu intenție o infracțiune contra vieții, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani. “

- **Neglijența în păstrarea informațiilor**³⁷ este definită conform Art.305 C.pen.:

“(1) Neglijența care are drept urmare distrugerea, alterarea, pierderea sau sustragerea unui document ce conține informații secrete de stat, precum și neglijența care a prilejuit altei persoane aflarea unei asemenea informații se pedepesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele prevăzute în art. 303 alin. (1) și art. 304, dacă au fost săvârșite din culpă.”

- **Obținerea ilegală de fonduri**³⁸ este definită conform Art.306 C.pen.:

“(1) Folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, pentru primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri publice, dacă are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.”

-**Deturnarea de fonduri**³⁹ este definită conform Art.307 C.pen.:

“(1) Schimbarea destinației fondurilor bănești ori a resurselor materiale alocate unei

³⁷ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.496-498.

³⁸ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.499-500.

³⁹ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroi, *op.cit.*, pag.501-505.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

autorității publice sau instituții publice, fără respectarea prevederilor legale, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Aceleași sancțiuni se aplică și pentru deturnarea fondurilor din finanțări obținute sau garantate din fonduri publice fără a respecta cerințele legale.

(3) Tentativa se pedepsește.”

-Infrațiuni de corupție și de serviciu comise de alte persoane este definita conform Art.308 C.pen.: “(1) Dispozițiile art. 289-292, 295, 297-300 și art. 304 privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice prevăzute la art. 175 alin.(2) ori în cadrul oricărei persoane juridice.

(2) În acest caz, limitele speciale ale pedepsei se reduc cu o treime.”

- Faptele care au produs consecințe deosebit de grave este definita conform Art.309 C.pen.: “Dacă faptele prevăzute în art. 295, art. 297, art. 298, art. 300, art. 303, art. 304, art. 306 sau art. 307 au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege se majorează cu jumătate.”

În cel de-al VI-lea titlu al Codului penal sunt tratate **infrațiunile de fals**, dintre care vom prezenta doar două, dat fiind faptul că acestea pot avea ca subiect activ un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu, și anume cele prevăzute ca falsuri în înscrisuri:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

- **Falsul material în înscrisuri oficiale**⁴⁰ este definită conform Art.320 C.pen.:

“(1) Falsificarea unui înscris oficial, prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecințe juridice, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(2) Falsul prevăzut în alin. (1), săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Sunt asimilate înscrisurilor oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice.

(4) Tentativa se pedepsește.”

- **Falsul intelectual**⁴¹ este definită conform Art.321 C.pen.: “(1) Falsificarea unui înscris oficial cu prilejul întocmirii acestuia, de către un funcționar public aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului ori prin omisiunea cu știință de a insera unele date sau împrejurări, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.”

⁴⁰ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroș, *op.cit.*, pag.535-538.

⁴¹ Pentru detalii și analiza elementelor acestei infracțiuni, a se vedea pe larg Alexandru Boroș, *op.cit.*, pag.539-541.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Tabloul infracțiunilor care îl au ca subiect activ (sau chiar ca subiect pasiv, cum este cazul ultrajului) pe funcționarul public nu ar fi complet din perspectiva scopului acestei proceduri fără a aminti de infracțiunile următoare:

- **Traficul de persoane** este definită conform Art.210 C.pen.: “(1) Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, săvârșită:

a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate;

b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane;

c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Traficul de persoane săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani.

(3) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă.”

-**Deturnarea licitațiilor publice** este definită conform Art.246 C.pen.: ”Fapta de a îndepărta, prin constrângere sau corupere, un participant de la o licitație publică ori înțelegerea între participanți pentru a denatura prețul de adjudecare se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.”

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

-Ultrajul este definită conform Art.257 C.pen.: „ (1) Amenințarea săvârșită nemijlocit sau prin mijloace de comunicare directă, lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală, lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte ori omorul săvârșite împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite speciale se majorează cu o treime.

(2) Dacă un funcționar public săvârșește o infracțiune împotriva unui funcționar public în timpul exercitării puterii de stat sau în scop de intimidare sau răzbunare în scopul exercitării puterii de stat sau al folosirii bunurilor sale, el se pedepsește, potrivit legii, după cum urmează: Limita specială pentru criminalitatea este crescută cu o treime.

(3) Cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele comise în condițiile alin. (2), dacă privesc un membru de familie al funcționarului public.

(4) Faptele prevăzute în alin. (1) - (3), comise asupra unui polițist sau jandarm, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite se majorează cu jumătate.”

-Uzurparea de calități oficiale este definită conform Art.258 C.pen.: “(1) Folosirea fără drept a unei calități oficiale care implică exercițiul autorității de stat, însoțită sau urmată de îndeplinirea vreunui act legat de acea calitate, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează fapta funcționarului public care continuă să exercite o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, după ce a pierdut acest drept conform legii. (3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) sau alin. (2) au fost săvârșite de o persoană care poartă, fără drept, uniforme sau semne distinctive ale unei autorități publice, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani.”

-Sustragerea sau distrugerea de înscrisuri este definită conform Art.259 C.pen.: “(1) Sustragerea ori distrugerea unui înscris care se află în păstrarea ori în deținerea unei persoane dintre cele prevăzute în art. 176 sau art. 175 alin. (2) se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Dacă fapta este săvârșită de un funcționar public în exercitarea atribuțiilor de serviciu, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(3) Tentativa se pedepsește.”

-Facilitarea șederii ilegale în România este definită conform Art.264 C.pen.: “(1) Fapta persoanei care facilitează, prin orice mijloace, rămânerea ilegală pe teritoriul României a unei persoane, victimă a unei infracțiuni de trafic de persoane, de minori sau de migranți, care nu are cetățenia română și nici domiciliul în România, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Dacă mijlocul folosit constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(2) Când fapta a fost săvârșită:

a) în scopul de a obține, direct sau indirect, un folos patrimonial;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

b) de către un funcționar public aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Când faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) sunt săvârșite cu privire la un alt străin aflat ilegal pe teritoriul României, limitele speciale ale pedepsei se reduc cu o treime.”

-Instigarea publică este definită conform Art.368 C.pen. : “(1) Fapta de a îndemna publicul, verbal, în scris sau prin orice alte mijloace, să săvârșească infracțiuni se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea la săvârșirea căreia s-a instigat.

(2) În cazul în care conduita specificată la paragraful 4. (1) De către un funcționar public, se pedepsește cu închisoare de la 1 an la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, dar care nu depășește pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea favorizată.

(3) Dacă instigarea publică a avut ca urmare comiterea infracțiunii la care s-a instigat, pedeapsa este cea prevăzută de lege pentru acea infracțiune.”

VIII. Despre conflictul de interese și incompatibilități

Conflictul de interese se referă la faptul că funcționarii publici, în virtutea statutului lor, respectă o serie de reguli care le reglementează conduita

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

profesională în exercitarea puterii publice, cu scopul de a-și îndeplini atribuțiile în mod imparțial.

Un conflict de interese este o situație de concurență între interesele private ale unei persoane și cele legate de funcția pe care o deține, iar modalitatea de evitare a unui conflict de interese este exercitarea imparțială a funcției publice.

Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate prevede că, în cazul unui conflict de interese, toate actele juridice sau administrative încheiate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese sunt lovite de nulitate absolută (art. 147). În aceste cazuri, instanța de judecată dispune „constatarea nulității absolute și anularea beneficiilor patrimoniale”.

Conflictul de Interese - Reglementare	
Pentru aspectele de drept administrativ	Pentru aspectele de drept penal
<ul style="list-style-type: none">- Legea nr. 215/2001, a administrației publice locale;- Legea nr. 161/2003, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției;- Legea nr. 393/2004 privind statutul aleșilor locali;- Legea nr. 176/2010, privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice.	<ul style="list-style-type: none">- Codul Penal al României;- Legea nr. 78/2000, privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.
REGULA: <i>Norma penală este prioritară la aplicare!</i>	

Un funcționar public nu poate participa la examinarea, adoptarea sau emiterea unei acțiuni administrative dacă funcționarul public are un interes personal în problema implicată în acțiune sau dacă acțiunea poate fi benefică sau în detrimentul:

- a) soț, soție, rude sau afini până la gradul al doilea inclusiv;
- b) orice persoană fizică sau juridică cu care au o relație de angajament, indiferent de natura acestuia;
- c) o societate comercială la care dețin calitatea de asociat unic, funcția de administrator sau de la care obțin venituri;
- d) o altă autoritate din care fac parte;
- e) orice persoană fizică sau juridică, alta decât autoritatea din care fac parte, care a făcut o plată către aceștia sau a efectuat orice fel de cheltuieli ale acestora;
- f) o asociație sau fundație din care fac parte.

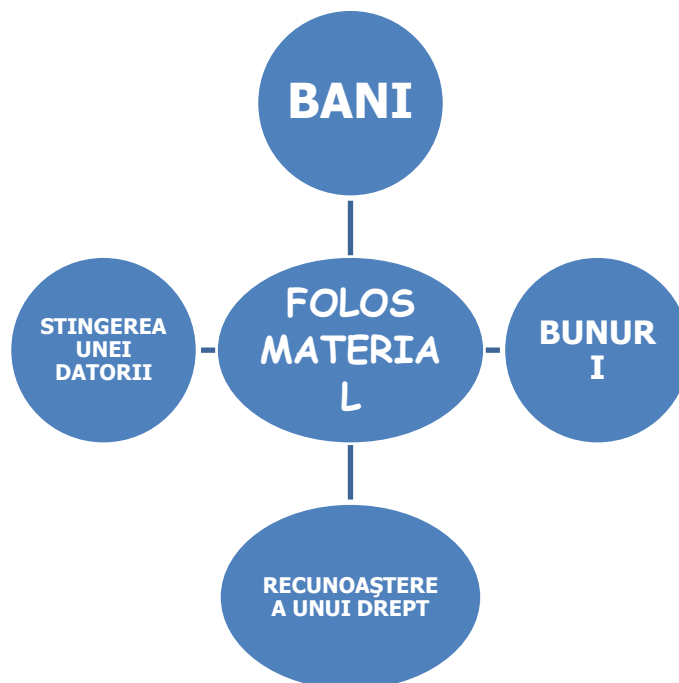
VIII.1. Conflictul de interese - Infracțiune de corupție. Elemente.

Ca infracțiune de corupție, pe care o vom analiza în continuare, conflictele de interese presupun următoarele elemente importante pentru înțelegere: existența intereselor materiale; definiția funcționarilor publici din perspectiva dreptului penal; rudenia: soți, rude, rude; alte raportări prepuț. ; pedeapsa pentru păcat.

Folosul material

Conflictul de interese constituie infracțiune numai atunci când funcționarul public obține foloase materiale prin conduita îndeplinită. Utilizarea substanțelor

se referă la obținerea de beneficii care pot fi evaluate din perspectivă financiară, inclusiv: bani, bunuri, recunoașterea creanțelor și stingerea datoriilor.

Funcționarul public în dreptul penal - autorul infracțiunii de conflict de interese

Conflictul de interese poate fi incriminat numai dacă contravenientul are calitate de funcționar public. Conceptul de funcționari publici este folosit pentru a distinge personalul autorităților și agențiilor publice de angajații din sectorul privat și lucrătorii contractuali. Aceștia din urmă pot fi, de asemenea, răspunzători penal, dar sunt alte forme de infracțiune.

Potrivit art. 2 alin. (2) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, funcționarul public este definit ca reprezentând persoana numită, în condițiile prezentei legi, într-o funcție publică.

Conform art. 175 alin. (1), Codul Penal definește funcționarul public ca fiind orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 176, respectiv autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public.

Soț, rude și afini

Sfera persoanelor pentru care poate fi obținut folosul material din conținutul infracțiunii de conflict de interese cuprinde mai multe categorii de persoane:

- pentru propria persoană;
- pentru soț sau o rudă sau un afin (rudele soțului) până la gradul II inclusiv - adică părinți, copii, frați, surori și soții sau soțiile acestora;
- pentru persoane cu care s-a aflat în raporturi comerciale sau de muncă în ultimii 5 ani;
- pentru persoane de la care a beneficiat de servicii sau foloase de orice natură.

Rudele

Gradele de rudenie se stabilesc după numărul de nașteri în linie dreaptă și colaterală, astfel:

Gr. I	→	persoana în cauză	–	fiu, fiică;
Gr. II	→	persoana în cauză	–	bunici, frați;
Gr. III	→	persoana în cauză	–	unchi, nepoți;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Gr. IV → persoana în cauză – verișori primari.

Afinii

Afinitatea este definită de Codul civil ca fiind legătura dintre un soț și rudele celuilalt soț, iar rudele soțului sunt, în aceeași linie și același grad, afinii celuilalt soț, prin urmare, gradele de afinitate arată astfel:

Gr.I → persoana în cauză – cu socrii;

Gr. II → persoana în cauză – cu bunicii sau frații soțului/soției (cumnații);

Gr. III → persoana în cauză – cu unchii sau nepoții soțului/soției;

Gr. IV → persoana în cauză – cu verișorii primari ai soțului/soției.

Legea penală incriminează inclusiv persoanele care conviețuiesc, având relații similare soților.

Funcționarul public care, în exercitarea atribuțiilor sale, săvârșește o faptă sau participă la o luare a deciziei, obținând astfel direct sau indirect aceste tipuri de prestații succesoriale menționate mai sus, poate fi pedepsit cu închisoare de la un an la mai puțin de un an. 5 ani și dreptul de a fi interzis să ocupe funcții publice.

Alte raporturi de prepușenie

Relațiile de prietenie sunt considerate oarecum asemănătoare cu nepotismul, dar cu o sferă mai largă. Condiția sine qua non a incriminării unui conflict de interese este, de asemenea, în concordanță cu faptul că autorul, în calitate de funcționar public, a dobândit beneficii materiale în ultimii 5 ani de la o persoană

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

cu care are o relație de afaceri sau de muncă, precum și pentru servicii. sau beneficii de orice fel de care beneficiază.

Sanctiune

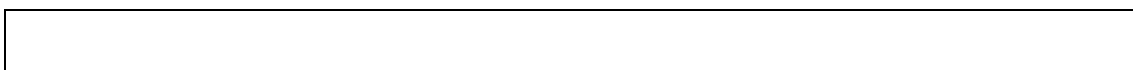
În exercitarea atribuțiilor lor, funcționarii publici, intenționat sau neintenționat, pot săvârși acte sau comportamente care dau naștere la răspundere, cum ar fi infracțiuni, contravenții, acțiuni disciplinare, încălcări administrative, contravenții și acte administrative ilegale.

Pentru faptele sale, funcționarul public este pasibil de următoarele forme de răspundere:

1. Răspundere disciplinară;
2. Răspundere contravențională;
3. Răspundere civilă/patrimonială;
4. Răspundere penală.

Funcționarii publici răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în funcție sau în legătură cu funcția publică. Codul penal prevede și sancționează aceste infracțiuni. Pedepsa pentru săvârșirea unei infracțiuni de conflict de interese variază de la 1 la 5 ani închisoare și interzice exercițiul autorității publice.

VIII.2. Incompatibilitățile

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

CONFLICT DE INTERESE ≠ INCOMPATIBILITĂȚI

Conflict de interes	Incompatibilități
Pentru existența unui conflict de interes, funcționarul public trebuie să ia efectiv o decizie care să îi aducă un folos material.	Pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate, funcționarul public nu trebuie să ia nicio decizie. Este suficient faptul că funcționarul public ocupă simultan două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

Între conflictele de interes și incompatibilități există o relație ca de la întreg la parte, în sensul că incompatibilitățile reprezintă o subcategorie a conflictelor de interes. Incompatibilitățile au valoare de prezumție absolută de conflict de interes, reglementată expres de lege. Astfel, orice incompatibilitate este un conflict de interes, dar nu orice conflict de interes reprezintă și o incompatibilitate.

Incompatibilitatea este interdicția necondiționată a înalților funcționari sau funcționarilor publici de a exercita anumite funcții sau calități în paralel cu exercitarea demnității sau a funcțiilor publice, deoarece prezumția absolută că deținerea acestor funcții sau funcții publice concomitent ar crea un conflict de interes.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Incompatibilitatea diferitelor categorii de funcționari este reglementată în Legea nr.2. 161/2003, și legi speciale care se aplică diferitelor categorii profesionale/publice. Legea stabilește incompatibilitatea atât nominal, cât și concret, și pentru fiecare demnitate sau funcție, toate celelalte funcții și calități pe care un funcționar nu le poate poseda.

IX. Declarația de avere și declarația de interese

Pentru a preveni corupția prin evitarea conflictelor de interese și a incompatibilităților, funcționarii publici trebuie să depună două tipuri de declarații: declarații de avere și declarații de interese. Acestea sunt documente personale și pot fi corectate numai în condițiile legii. Declarațiile de avere și interese trebuie depuse în termen de 30 de zile de la data numirii sau alegerii în funcție sau de la data începerii activităților. Persoanele în condițiile legii sunt obligate să depună și să actualizeze Declarația de bunuri și dobânzi până la data de 15 iunie a fiecărui an.

Aceste persoane sunt enumerate în art. 1 alin. (1) din Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative.

Declarațiile de avere sunt în scris și sunt responsabilitatea persoanei, inclusiv: drepturile și obligațiile declarantului, soțului și copiilor aflați în întreținere. O declarație de interes se face în scris și este în sarcina persoanei și cuprinde

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

funcții și activități îndeplinite de funcționarii publici, altele decât cele legate de sarcinile sau funcțiile publice pe care le îndeplinesc.

Funcțiile și activitățile care se includ în declarația de interese sunt:

- calitatea de asociat sau acționar la societăți comerciale, companii/societăți naționale, instituții de credit, grupuri de interes economic, precum și de membru în asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale;
- funcția de membru în organele de conducere, administrare și control ale societăților comerciale, regiilor autonome, companiilor/societăților naționale, instituțiilor de credit, grupurilor de interes economic, asociațiilor sau fundațiilor ori al altor organizații neguvernamentale;
- calitatea de membru în cadrul asociațiilor profesionale și/sau sindicale;
- calitatea de membru în organele de conducere, administrare și control, retribuite sau neretribuite, deținute în cadrul partidelor politice, funcția deținută și denumirea partidului politic.

Declarația de interese se înregistrează în *Registrul de interese*. Registrul de interese are caracter public și poate fi consultat de către orice persoană, în condițiile Legii nr. 544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public.

X. Statistici privind corupția⁴² și concluzii

⁴² <https://www.mediafax.ro/externe/transparency-international-romania-locul-25-din-28-in-cadrul-uniunii-europene-privind-perceptia-gradului-de-coruptie-ce-pozitie-ocupa-in-clasamentul-mondial-foto-video-17026418>, website accesat la 30.01.2019.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Transparency International își prezintă raportul anual privind Indicele de percepție a corupției (IPC) la nivel global, nivelul de corupție din sectorul public determinat prin consultarea unui număr de experți și oameni de afaceri din cele 180 de țări analizate.

Indicele Transparency International folosește o scală de la 0 la 100, în care 0 puncte înseamnă un grad extrem de ridicat de corupție, iar 100 de puncte, lipsa corupției.

Ultima raportare pentru România a fost în 2018 când aceasta a înregistrat o ușoară scădere a IPC de la 48 la 47 puncte, acest lucru nefiind îmbucurător pentru țara noastră.

Berlin, 25 ianuarie 2022 – Nivelurile corupției rămân stagnante la nivel global, 86% dintre țările chestionate făcând progrese mici sau deloc în ultimii 10 ani, potrivit Indicele de percepție a corupției, publicat astăzi de Transparency International.

PRINCIPALE REMARCI LA NIVEL GLOBAL

„Media globală a IPC rămâne neschimbată la 43 pentru al zecelea an consecutiv, iar două treimi din țări au punctaje sub 50.

- Țările aflate în topul Indexului sunt Danemarca (88 puncte), Finlanda (88 puncte) și Noua Zeelandă (88 puncte), toate trei fiind și în top 10 mondial privind libertățile civile, conform Democracy Index.
- Somalia (13 puncte), Siria (13 puncte) și Sudanul de Sud (11 puncte) rămân la coada clasamentului IPC. Siria este de asemenea clasată pe

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

ultimul loc în clasamentul privind libertățile civile, Somalia și Sudanul de Sud nefiind evaluate.

- 27 de țări, printre care Cipru (53), Liban (24) și Honduras (23) au atins minime istorice în acest an.

În ultimul deceniu, 154 de țări au regresat ori nu au făcut progrese semnificative.

- Din 2012, 23 de țări au scăzut considerabil în IPC – inclusiv țări dezvoltate economic precum Australia (73), Canada (74) și Statele Unite ale Americii (67). Pentru prima dată, SUA nu mai face parte din top 25 al IPC.
- 25 de țări și-au îmbunătățit considerabil scorurile, inclusiv Estonia (74), Seychelles (70) și Armenia (49)⁴³.

Acest document este departe de a fi exhaustiv, dar pleacă de la nivelul actual de conștientizare a fenomenelor de corupție, care sunt descrise în manuale și ghiduri elaborate în cadrul proiectului, acest document își propune să completeze o imagine de ansamblu asupra mijloacelor de combatere a corupției, tocmai prin Securizarea. și diseminarea informațiilor acolo unde este cea mai necesară: funcționarii publici și societatea civilă.

Într-o societate democratică, este în interesul acesteia din urmă să sesizeze toate aceste fapte sau acte (potențial) corupte pentru a elimina aspectele legate de bugetele locale, de stat sau private frauduloase, astfel încât cetățenii să își

⁴³ <https://www.transparency.org/ro/tironews/indicele-de-percep%C8%9Bie-corup%C8%9Bie-2021indicele-de-percep%C8%9Bie-corup%C8%9Bie-2021-arat%C4%83-10-ani-de>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

poată cunoaște drepturile și obligațiile în detalierea acestui fapt. direcție pentru a putea lua măsurile corespunzătoare.

Din punctul de vedere al administrației publice centrale și locale, interesul promovării și susținerii luptei împotriva corupției rezidă în necesitatea transparenței, transmiterea unui mesaj clar către cetățeni, schimbarea percepțiilor asupra acțiunii publice de natură administrativă și a acțiunilor celor chemat să o ducă la îndeplinire, Să aibă integritate profesională și demnitate morală.

În sfârșit, trebuie amintit că dincolo de mecanismele, procedurile sau cadrele juridice generoase în acest domeniu, factorul determinant final este acela că funcționarii publici, după atingerea unui anumit nivel de conduită etică, vor putea preveni și combate corupția prin propriile acțiuni. si modele. Educația este parțial gestionată de școli, familii și programe de genul acesta și asta face reducerea corupției. , dar numai pentru a preveni.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

